Ч. 157. Львів, Неділя дня 13. (26.) липня 1903. Річник VII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . . . 20 кор.
на пів року . . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 16 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« -- З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. ул. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Мадярска кириня.

(×) Обструкция в угорскім соймі не переймає ся, хоч перед трема днями ґр. Апонї виголосив гарну промову, в якій накликував до поміркованя. Ґр. Апонї є також за національними уступками, але на єго думку се домаганє ще не на часї, він бажає се осягнути постепенно, а не нараз. Єго промова робила вражінє, начеб він бажав довести до примиреня, начеб він хотїв помогти мінїстрови-президентови ґр. Куенови. Але хто знає полїтичну карєру ґр. Апонїого, той з обережности прийме єго промову.

Барабашівцї розгорячились в своїй обструкцийній тактицї і пристрасти дійшли до крайности, а ґр. Куен стоїть безрадний, не має лїку на сю горячку. Здавало ся, що довголїтнї єго досьвіди в Хорвациї приспособили єго до сеї задачі, тимчасом вийшло инше. Ґр. Куен побробував уступчивости перед Кошутом, тимчасом показало ся, що Кошут не мав права заключати з ним договору іменем цїлої партиї. Більшість партиї покинула Кошута, а цофненє військової предлоги не осягнуло цїли. Ґр. Куен держить ся супроти обструкциї Барабашівцїв пасивною відпорностю, яку переняв у Селя, але вже Сель досьвідчив, що ся метода не довела єго до бажаної цїли. Ґр. Куен міг доси переконати ся, що й єму се не поможе, хиба що він вірить, що задля него стане ся якесь чудо. Одначе трудно повірити, щоби ґр. Апонї, котрий від стільки лїт змагає до мінїстерского портфелю, єму тепер став в добрій пригодї. Тож ґр. Апонї чимало трудив ся над поваленєм Банфіого, думаючи захопити керму в свої руки. Колиж висунув ся Сель і утворив мінїстерство, усунено Апонїого на бік. Але щоби втихомирити небезпечного противника, довів Сель до злуки лїбералів з націоналами і Апонї яко проводир націоналів війшов до більшости, думаючи тут лекше виплинути на верх. В мінїстерстві Селя опорожнила ся тека мінїстра торговлї і випадало би було тодї як-раз покликати на се місце провідника націоналів. Тимчасом Сель вибрав на се становище другого провідника націоналів, Гораньского. Аж після смерти Силябого повело ся Сельови заспокоїти честилюбство ґр. Апонїого єго вибором на президента посольскої палати.

Якийсь час був ґр. Апонї тим вдоволений і піддержував полїтику Селя аж до смерти мінїстра торговлї Гораньского. Колиб в тій хвилї Сель дав був опорожнену теку Гораньского Апонїому, були-б імовірно справи в Угорщинї пішли иншою дорогою. Але Сель не вчинив сего і тепер приязнь Апонїого охолонула. Апонї чатував лише на відповідну хвилю, щоби Сельови підставити ногу. Пригодилась єму до сего військова предлога. Він уложив відоме пропамятне письмо з національними домаганями в армії і подав до голосованя своїм виборцям в Кечкеметї, а відтак подав мінїстрови-президентови Сельови. Почали надходити депутациї сторонництва независимого, Апонї приймав їх торжественно, обструкция кріпила ся і дійшло до того, що 1. мая попали Угорщина в стан ex lex. Обструкция ставала щораз більше галабурдною, Апонї почав грозити уступленєм з президентури, щоби загнати Селя в сутичі. Се означало би розрив сторонництва независимого з лїбералами. Сель благав єго остати на сїм становищі, Апонї остав президентом і нїби помирив ся з Сельом, але не на довго. Поминенє Апонїого в розмовах на двірскім балю довело до розриву з Сельом, а хоч опісля цїсар приняв Апонїого на послуханю, упало мінїстерство Селя.

Почала ся проба з Тісою і не повела ся. Прийшов ґр. Куен, а Апонї остав президентом палати. Своєю промовою заявив ся ґр. Апонї яко прихильник ґр. Куена, але трудно повірити, щоби Барабашівцї уступили навіть перед так мистецки викінченою бесїдою. Обструкция буде тривати дальше, а Апонї буде лише номінальним президентом, бо після угорского реґуляміну по своїй промові не може обнимати скорше президентури в палатї, поки не скінчить ся розправа над предметом дневного порядку. Так отже будуть тепер по черзї обидва віцепрезиденти провадити розправами. Се не буде конче корисне для мінїстра-президента, бо всеж Апонї мав більшу повагу супроти Барабашівцїв, а своєю промовою усунув ся з президиї і тим стратив ґр. Куен єго поміч. Се знов знаменна подія в діяльности честилюбивого ґр. Апонїого. З одного боку своєю промовою запевняє мінїстра-президента о своїй прихильности, з другого кладе єму перепони. Він уважає сю хвилю знов пригідною для себе, щоби виплинути на верх. Така кириня не може вже довго тривати. Ґр. Куен вже небавом буде приневолений вибрати ся до Ішлю, бо 1-ий жовтня не так то далеко, а нема анї буджету анї континґенту рекрутів. В Ішлю буде щось постановлено, але се імовірно не випаде в користь ґр. Куена, а ґр. Апонї має надію, що єму може сим разом поведе ся виринути на верх.

Допись.

З Самбірщини.

Через рік Днїстер наш то збирав то опадав, филї єго раз бурливі, то знов спокійні — наче мала дитина, а житє наше громадяньске плило і плине одностайно без сильнїйших зворушень, без більших придбань, або лише змагань.

Гляньмо на житє в повітї самбірскім і бодай поверховно пригляньмо ся єму оком обєктивного видця.

На житє в повітї впливають з рускої сторони: »Полїтична повітова руска Рада«, філїя Просьвіти, філїя Качковского, а з польскої Товариство школи людової, товариство кулок рільничих, комітет народовий побіч урядів державних і автономічних, та деяких неунятих під статути чинників.

Полїтична повітова руска Рада, котрій відповідає комітет народовий, се представительки на внї змагань полїтичних, які виявились при сегорічній акциї виборів до ради повітової, з котрої вийшов побідоносно комітет народовий. Специяльність Самбірщини »Полїтична Рада«, котра при виборах сполучила була сили напрямків москвофільского, національного і радикального і в сїм дусї приняла лїсту членів, виявила, що не цїлий табор москальофільский получив ся з нею, бо поза плечима єї вийшов один з виднїйших членів сего напряму не взятий на лїсту, а крім него кількох других, що вели акцию на власну руку. Вислїд сей каже додумуватись, що поза плечима полїтичної Ради мусить бути відрубна орґанїзация чисто москальофільска, бож не сподїємось, аби посьмів один з виднїйших членів сего напряму іти в розріз з другими. Справа ся повинна була викликати провіренє і витягненє консеквенций, чого однак до нинї не бачимо. На листї сїй не бачили ми рівнож виднїйших і дїяльних робітників на ниві національній. За старанєм Полїтичної Ради відбуло ся кілька віч, на котрих оброблювано справи економічні і деякі загальні.

Рух просьвітний в нашім повітї непоказьний. Вправдї видні суть змаганя філїї »Просьвіти«, відбувались збори, виголошувано реферати економічні і просьвітні, однак в повітї читалень обмаль, а менше ще крамниць і кас. Коли в других повітах рух просьвітний ширшає, читальнї і крамницї ростуть, у нас на сїм поли дуже маленький поступ.

Відвічальна за се в першій лїнїї інтелїґенция духовна і сьвітска повіту, та більше сьвідомі одиницї зпоміж народу, бож їх заданєм і обовязком веденє руху просьвітно-економічного на місци, в громадї їх осїдку. Вправдї міг би видїл філїї позасновувати читальнї, аби на папери було їх велике число, однак досьвід учить, що се дорога хибна. Доки на місци по селах сьвідомі одиницї не обіймуть проводу, нема запоруки, що заведена крамниця або читальня не заснїтить ся в завязку.

Годї і не можемо жадати від видїлу філїяльного всеї роботи, пора зрозуміти, що рівний обовязок є кождого сьвідомого члена »Просьвіти« дбати о розвій товариства а тим самим підпомагати єго. Тілько через таке пониманє обовязків може вийти хосенний вислїд працї.

Філїя Товариства Качковского не закладає дотепер своїх читалень в повітї, але приєднує членів в поодиноких селах, де має своїх одномишленників провідників і через них, своїх відпоручників і аґентів розсилає книжочки і ґазетки.

Товариство польске »Школи людової« розвинуло в сїм роцї дуже живий рух в повітї. Оно зорґанїзувало відчити, котрих підняли ся деякі латиньскі сьвященики, професори і учителї місцевих шкіл середних і другі члени зпоміж інтелїґенциї самбірскої і замісцевої, та уряджувало що недїлї у всїх селах, де суть Поляки і мешканцї латиньского обряду, популярні відчити.

Рух крамничий в повітї дуже маленький. Числимо заледви кілька крамниць, а деякі, котрі приносили значний дохід, упали. На сїм поли у нас застій непростимий, бо коли при просьвітнім напрямі можуть бути ріжного рода звиненя, неохота, то на поли засновуваня крамниць і кас Райфайзена перепон сих нема.

Кулка рільничі і каси суть по всїх мазурских оселях, веденєм їх занимає ся духовеньство латиньске і народні учителї, тож розвива-

ють ся дуже гарно. Центральне бюро на повіт кулок рільничих має свій осідок при раді повітовій. Кулка рільничі суть і по деяких руских селах, але они там пиняво розвивають ся.

Склепи, кулка рільничі і каси як в Бисковичах, Стрілковичах, Сусідовичах, по передмістях Самбора і в других селах обертають річно значною сумою гроший, у нас на жаль се поле запустіле, чекає милосердия Божого. Підносимо сю справу прилюдно і кладемо єї на совість наших отців духовних і сьвідомих людий, бож крайна вже пора взяти ся до сеї роботи.

Справа ся, особливо-же кас Райфайзена, основно оброблена на вічах в Самборі і по деяких селах повинна була викликати живійший рух, якого годі діждати ся.

Запримітити ще треба в повіті кілька парцеляций, через що повстали нові кольонії мазурскі, котрих орґанізацию заняв ся комітет народовий і другі товариства польскі, а також часткову еміґрацию до північної Америки за заробітками.

Будова шляхів зелізничих приносить невеличкий дохід місцевому населеню, бо робітники се головно захожі, а лишає ся лишень зарібок з довозу материялів для місцевих мешканців.

Доторкнулись ми лишень в переході деяких більше пекучих справ не в цїли викликуваня огірченя або неохоти, але аби вказати на потребу праці, зединеня сил до неї, котрої до тепер так мало.

В змаганях просьвітних і економічних бажали-б ми бачити сильно получені сили духовної і сьвітскої інтеліґенциї в повіті, бо в сім бачимо запоруку успіху, захованє авторітету природного проводу між народом.

Колиб однак дальше мав виявлятись застій супроти неминучого походу розвою, стратить нарід довірє навіть в добру волю своїх провідників, а тоді всякі нарікання будуть пусті.

Поки час, протрім очи, розгляньмо ся круг себе, а побачимо запустіле поле, котре чекає оброблення, а може плоди вже слідуючих жнив будуть видатнійші, а тішити ся будемо з лучшої збірки наших трудів. *Н. Н.*

За руску мову.

Поступ зробила Gazeta narodowa, яка полемізуючи з »Ділом« в справі уживаня рускої мови в урядах, перенила наголовок живцем і виписала на своїх стовпцях славяньскою азбукою: »В обороні наших прав«. Та не лише в тім значив ся поступ, але і в заключеню, до якого дійшла Gazeta narodowa, перевівши полеміку зі згаданою статею. Она пише: »На сю аґітацию можемо відповісти гідно і успішно тілько на один спосіб: Учім ся пильно по руски, домагаймо ся в сій цїли утраквізациї наших шкіл, а тоді не лише зможемо відперти атаки гайдамаків, але що важнійше, будемо читати рускі дневники, писані (як твердить пос. Василько в парляменті підчас промови одного польского посла) mit der Geheimschrift. Будемо знати, що і як пишуть, а они будуть инакше писати«.

Певно, що лиш таке становиско є справедливе і що кождий Поляк-урядник повинен мати на стілько власної амбіциї та почутя справедливости, щоби був в силї примінити ся до вимогів свого уряду під язиковим зглядом, а не наражував себе і партиї на безнастанні неприємности і гадриченє. Тож годить ся навести сю статю, надіслану до »Діла« з правничих кругів, яка напутила бодай одну польску часопись на правдиву путь, та біда, не знати лиш, чи на довго.

Звісна річ — каже згадана статя — що 95% урядників Поляків не уміє по руски читати і писати. Коли ж трафить ся яке руске письмо — то в засаді мусить се залагодити Русин, хотяй до него се не належить, а »kolega« вшехполяк сьміє ся в кулак з покірного »русиниска«. Отже в таких случаях належало-б беззглядно відмовляти прислуги; нехай висша власть дізнає ся також, що »kolega« не має кваліфікациї, вимаганої для східної Галичини.

Так само повинен кождий урядник Русин сейчас доносити до Народної Канцеляриї і до руских часописий о кождім нарушеню прав нашої мови, о кождім покривдженю люду, хотяй би оно діяло ся лише через недбальство »kolegów« — звісна бо річ, що »koledzy« в великій мірі замість робити те, що до них належить, будують »Вшехпольщу« на Руси.

Подаю отже вказівки, як належить поступати перед судом.

I. В справах карних.

1. Кожде візванє в справі карній по польски написане належить звернути судови з допискою: »Не розумію. Прошу по руски«. При тім треба уважати, щоби звернути сейчас і мати доказ на тоє (рецепіс почтовий).

2) Перед кождою розправою зараз на вступі належить заявити судиї: „Прошу о переведенє розправи і виданє вироку по руски“.

На всї питаня в мові польскій належить відповідати: „Не розумію, — прошу записати до протоколу, що я не розумію“.

Коли судиї зажадає відпису протоколу (в доходженях і слїдстві), належить зажадати відчитаня протоколу. Польского протоколу не підписувати і рівночасно заявити судиї: „Не підпишу, бо по польски не розумію, і прошу те записати до протоколу“.

3) Єслиб судия помимо того видав вирок і засудив, належить сказати: „Прошу о дорученє вироку на письмі по руски“.

Вирок виданий в таких случаях по польски є неважний. Належить против такого вироку до 3 днів внести жалобу до висшого суду тими словами: „Прошу о знесенє вироку (слїдує дата і число) яко не важного по мисли §. 281 уступ 4 закона о поступованю карнім, бо мене позбавлено права оборони“. Такий відклик може написати хто будь, розуміє ся, по руски, але добре би було удати ся з тим до адвоката — Русина.

II. В справах спірних:

1) Той, хто скаржись, повинен все жадати від адвокатів і нотарів, щоби назви писали по руски.

2) Пізваний мусить приймити позов без огляду на те, чи він писаний по руски чи по польски чи по нїмецки. На розправі пізваний має зараз з початку заявити судиї: „Прошу переводити розправу і видати вирок по руски“. На всї польскі питаня належить відповідати: „Не розумію, прошу по руски“. Польского протоколу не підписувати і заявити судиї: „Не підпишу, бо не розумію і прошу се записати до протоколу“.

Єслиб судия помимо того видав вирок — то вирок такий є неважний по мисли § 477 уступ 4 закона о поступованю спірнім, — і мусить бути знесений.

Против такого вироку належить до 14 днів від дорученя внести відклик.

Відклик мусить писати адвокат Русин.

III. В поступованю спадковім.

1) Всї візваня і ухвали писані по польски належить звертати судови з допискою: „Не розумію, прошу по руски“.

2) Не підписувати жадних польских протоколів а судиї заявити: „Не підпишу, бо не розумію, прошу то записати до протоколу.

Єсли би кому через те стала ся яка кривда, (що не повинно бути) — належить удати ся до адвоката Русина о пораду.

IV. Взагалї треба собі взяти за засаду, що у кождого судиї передовсїм треба заявити: „Прошу зі мною говорити по руски і списувати протокол по руски“. — Так належить поступати з всїма судиями і урядниками судовими, без огляду на се, чи то Поляк чи Русин чи Жид.

Судия з початку буде кидати ся, потім

---

4 *В. Вересаєв.*

ЗАПИСКИ ЛЇКАРЯ.

Переклала Маруся Полтавка.

З новим і чудним чувством придивляв ся я людям, що були довкола мене, і мене все більше й більше вражало те, як мало між ними здорових: майже кожен слабував на що небудь. Сьвіт починав здаватись менї одним великим шпиталем. Так, я впевняв ся чим більше, що нормальна людина — се людина хора; а здоровий чоловік є лише щасливим виродом, різкою виїмкою від правила. Коли я уперше узявсь до студиованя теоретичного акушерства, то розгорнувши книгу, я цїлїсеньку ніч просидів над нею; я не міг відірватись від неї. Передо мною розгортав ся, подібний до тяжкого горячкового кошмару, »нормальний«, »фізіольоґічний« процес злогів. Черевні орґани зібганні і придавлені вагітною матерницею, типово-болїсні злогові болї, цїла та страшенна дорога, яку при злогах переходить дитина, ся неймовірна невідповідність розмірів, усе тут дивовижно-ненормальне, аж до тих смугів на животї, по яких пізнаєть ся жінку, що хоть раз родила... Добре памятаю, мов се сьогодня було, і перші злоги, на яких я був притомний. Поліжницею була молода женщина, жінка незначного почтового урядника, що вдруге родила. Вона лежала горілиць з обнаженним здоровенним животом, безпомічно опустивши руки, з виступившими на скрани каплями поту. Коли її схоплювали болї, вона згинала колїна і стискала зуби, стараючись здержати стогін, а все таки стогнала.

— Ну, ну, добродійко, потерпіть трошки! — незвичайно спокійним голосом вговорював її асистент.

Ніч була нескінчено довга. Поліжниця вже перестала здержувати ся; вона стогнала на усю комнату, хлипаючи, дрожачи і ломлячи пальцї; стогін лунав по коритари і завмирав десь далеко під стелею. Після одного, надто сильного болю, хора вхопила асистента за руку; блїда, з умученим лицем, вона дивилась на нього жалїстним, благаючим поглядом.

— Пане доктор, скажіть, я не умру? — питала вона з жалем.

В ранцї у клїніку прийшов дізнатись про стан поліжницї її чоловік, збентеженний і змішанний. Я придивляв ся йому з важким, неприязним чувством: се була в них друга дитина — значить, він знав, що жінку чекають усї отсї муки і все таки зваживсь на се... Аж пізно вечером злоги кінчили ся. Показалась головка. Цїле тїло положницї стало судорожно корчити ся, щоби видати з себе дитину: вкінци дитина вийшла; вона вийшла з великою кровяною опухлиною з лївої сторони плеча, з неправильно довгим черепом. Поліжниця лежала непритомна з надірванною межиною, плаваючи в крови.

— Злоги були легкі і мало цїкаві — сказав асистент.

Се все теж було »нормально«!... І тут не в тім річ, що »цивілїзация« зробила злоги тяжшими: в тяжких муках жінки родили завсїгди, і вже первістного чоловіка вражала ся незвичайність і він не міг пояснити її нїчим иншим, як проклоном Бога.

Описані враження лягали на душу без перерви, одно за одним все вбільшуючі темні краски.

Якось раз у ночі я пробудив ся. Менї снилось, що я ішов якимсь темним переулком; на мене наїхала коляса, вдарила мене дишлем в бік і в мене зробивсь pneumothorax. Я сїв на ліжку. Блїда ніч зазирала у вікна; вентилятор, у якому витерлась підмазка, наповняв тишину завзятим, перериваним хрипом; в кухнї плакала хора дитина ґаздинї. Усе, що я за останнїй час бачив і передумав, встало нараз передо мною — і я вжахнув ся, як люди не охоронені від усяких пригод, на якій тонкій волосинцї висить завсїгди їх здоровлє. Коби тілько здоровлє — з ним нїчо не страшне, нїякі негоди; втратити його — значить — втратити все; без нього немає свободи, немає незалежности, чоловік стає рабом окруженя і обставин; воно є найвисшим і найдоконечнїйшим добром; а проте, зберегти його так трудно. Довело-б ся цїле житє, усї свої сили покладати на се; але-ж обидно і сьмішно покладати се метою свого житя. До того-ж, і так сим нї до чого не дійдеш, навіть в такім разї, коли тільки для того жити меш. Берегтись? Але через се втрачуєш акоммодацию. Птиця, без нїякої для себе шкоди, спить під дощем мокра до останнього перця — а ми-б при таких умовах простудились на смерть. Та і як берегтись? Ми нїчого не знаєм про те, від чого робить ся рак, саркома, богато нервових недуг, цукрова хороба (diabetes), більшість болїсних шкірних недуг. Як не бережусь, а може, на другий рік, у сю пору, я вже лежати-му слабий на pemphigo foliaceo; уся шкіра при отсїй недузї покриваєсь вялими міхурями, міхурі пукають і обнажають підшкірну верству, яка вже більш

буде просити ся, що писар не уміє по руски і таке инше. Того всего не слухати і стояти при своїм твердо, а судия змякне. Єсли би судия при тім обидив кого, належить сейчас заскаржити такого пана до суду і під жадним услівєм не дарувати, бо кожде таке дарованє то удар для нашої народности.

Єсли так будуть усї поступати, то судиї-Русини почують за собою силу і не будуть бояти ся, а инші панове научать ся нас шанувати.

Новинки.

— **Календар.** В недїлю: руско-кат. Гавриїла Арх.; рим.-кат. Анни м. П. Д. — В понедїлок: руско-кат. Онисима; рим.-кат. Наталії діви. — Ві вторник: руско-кат. Володимира кн. руск.; рим.-кат. Інокентия папи.

— **Смерть Сьв. Отця** викликала в Перемишли серед загалу Русинів правдивий щирий жаль. З рускої катедральної церкви, з палати руского Владики, з капітули і з духов. семинаря і з льокалїв україн.-руских товариств як: »Руска Бесїда«, тов-о »Віра«, »Інститут дївочий«, »Інтернат семинаристок«, тов-о »Сокіл« і з руских домів приватних всюда мають жалібні чорні хоругви, на знак жалоби. В рускій катедрі відбувають ся торжественні поминальні бог служеня, котрі в трех днях (triduum) т. є в четвер, пятницю і в суботу целєбрує Преосьвященний Епископ Кир Константин в сослуженю цїлої капітули. В перший день богослуженя були присутні на Службі Божій представителї всїх властий як правительственних так і автономічних урядів, а також і військовість з ґенералом на чолї, численно прийшли почтити память і помолити ся за душу покійного папи Льва XIII.

В епархії перемискій зарядив Ординарият так само поминальні Служби Божі.

В рускій катедрі в Перемишли устроєно на тетраподї украшене цьвітами і пальмами і горючими сьвічами підвисшенє, на котрім серед архиєрейских емблєматів находить ся портрет бл. п. Сьв. Отця Папи Льва XIII. Через 3 дни правлять ся поминальні богослуженя і панахиди при жалібному звукови всїх дзвонів і при участи численних побожних вірних. По архиєрейскім богослуженю в четвер зібрали ся численно Русини перемиской громади в палатї Преосьв Епископа Чеховича, щоби висказати на єго руки свій жаль. Наперед Високопреподобна Капітула і висший клир під проводом Впр. о. мітрата Волошиньского в імени цїлого клира епархіяльного зложили заяву свого жалю по причинї смерти верховного Настоятеля Великого Папи. Опісля сьвітскі Русини в числї кількадесять представителїв всїх товариств народних і руских промисловцїв перемиских під проводом Впв. п. директора Цеглиньского, котрий в прекраснїй бесїдї висказав жаль за помершим папою і вічну на него память. А слова ті були щирі і жаль правдивий і були вірною заявою всїх Русинів народовцїв. Слова спочуваня складали дальше на руки нашого Архиєрея і власти урядничі під проводом ц. к. старости і радника двора Лянїкевича і рада міста Перемишля під проводом посадника п. Долиньского. Заяви тих всїх депутаций приняв Владика кир Константин, дякуючи за чувства преданности для св. Церкви і Єї голови і вислав відповідні телєґрами до св. Колеґії кардиналів в Римі на руки кардинала Орелії.

— **Сиротиньскі суди супроти „Днїстра“.** Щораз частїйше доходять нас жалоби наших членів, що ц. к. суди повітові приневолюють опікунів малолїтних або посесорів сирітских господарств обезпечати будинки малолїтних в краківскім товаристві. Таке поведенє судів є власновільне, незаконне, бо закон вимагає тілько, щоби будинки малолїтних були обезпечені, але оставляє опікунам і посесорам сиротиньских реальностий свобідний вибір товариства обезпечень, проте вільно їм обезпечувати без перешкоди в »Днїстрі«. Поступованє судів опікунчих походити може відси, що в формулярах обнимаючих протокол лїцитациї в цїли виарендованя сирітского господарства заміщено уступ, що посесор сирітского господарства має при оплатї рат виказати ся все полїсою краківского товариства обезпечень на доказ, що сирітскі будинки є обезпечені від огню. Уступ сей зістав заміщений в формулярах хиба через ошибку, бо не оправданий в законї, длятого ми вносимо представленє до президиї ц. к. висшого суду о зміну і відповідні зарядженя, а тут звертаємо ся до всїх наших членів, аби боронили своїх прав і єсли би суд опікунчий не хотїв приняти полїси »Днїстра«, то просимо зажадати рішеня на письмі і нам єго прислати, а ми власним заходом і коштом поробимо кроки правні проти такого рішеня судового. Просимо таких справ не легковажити, лише консеквентно боронити своїх прав, бо тілько тодї доведемо до сего, щоби такі переоченя з покривдженєм руского товариства більше не лучали ся. — *Дирекция „Днїстра“.*

— **„Народна Канцелярия“** оголошує: Людий, що потребують зарібку на лїто і осїнь, а схочуть виїхати за границю до полевих робіт, взиває ся, нехай сейчас зголосять ся до »Народної Канцеляриї« письменно. На дорогу дістануть гроші.

— **Прогульку Львовян** уряджує ґімн. тов-о »Сокіл« в недїлю дня 26. с. м. до Зимної Води-Рудно. Відїзд о годинї 3·25 з полудня, приїзд до Львова о годинї 9·50 в ночи. Вступ вільний. Добровільні датки приймають ся. В проґраму входять між иншим забави товариські, копана пилка ухата і ручна. — За комітет: *Доманик.*

— **Ухвали зїзду укр. академічної молодїжи.** Президия зїзду оголошує: Українська академічна молодїж зібрана на зїздї дня 13. і 14. н. ст. липня 1903. приняла поміж иншим слїдуючі резолюциї: I. Взиває всїх товаришів записуватись на зимовий піврік 1903/04 на львівский університет. II 1) Рішає приступити в як найкоротшім часї до основаня товариства »Академічна Поміч« і вибирає комітет, що має заняти ся введенєм того товариства в житє. Заряд того товариства лежить в руках молодїжи. 2) Признає, що основою фонду товариства »Академічна Поміч« має стати ся та часть т. з. сецесийного фонду, яку представляють довжні скрипти, тому молодїж домагає ся від »Народного Комітету« переданя тих скриптів в руки комітету тов. »Академічна Поміч«, а заразом взиває всїх товаришів, щоби по можности як найшвидше надсилали звороти запомог побраних в роцї 1902 на удержанє на чужих університетах на руки сегож Комітету. 3) Що-до другої части сецесийного фонду, осталої готівки, молодїж остоює при ухвалї академічного віча з дня 25. і 26. липня 1902. р. Колиж анї львівска громада анї »Народний Зїзд« не узглядняли голосу молодїжи, молодїж домагає ся, щоби »Народний Комітет« оголосив рахунки з управи того фонду. Що-до решти того фонду, то молодїж домагає ся рівнож переданя того товариству »Академічна Поміч«. III. Узнає заснованє жіночої українськоі ґімназиї у Львові пекучою потребою і взиває цїлу суспільність, а в першій мірі єї парляментарних та соймових заступників, розвинути в тім напрямі як найенерґічнїйшу акцию. IV. Ухвалює приступити до заснованя землячтв (повітових студентских орґанїзаций. — *Ред.*) по повітам в як найкоротшім часї. — У Львові, дня 20. липня 1903. — *Павло Чайківский*, ст. філ., *Білїнкевич*, ст. тех.

— **З львівскої полїтехніки.** Отсї Русини здали I. іспит державний: з нотою »знаменито здібний«: Кость Котецкий, Іван Левицкий і Стефан Посацкий; з нотою »дуже здібний«: Олекса Боберский, Зенон Горницкий, Альфред Єловицкий і Остап Савчук.

— **З Бережан.** Філїя Руского Тов-а педаґоґічного устроїла дня 14. с. м. артистичний вечер, в якого проґраму війшли: промова проф. Бачиньского, гра на фортепянї в супроводї скрипки (п-на Евг. Бачиньска і п. Гарберталь), декламация п. Гладкого, драматичний образок »Прелюдия Шопена« і комедия »Настоящі«. В обох одноактівках виступали: пп. Олена і Ольга Кордубівни, Ольга Бачиньска, Т. Гошовский, Мельник і Цурковский. Всї виконавцї вивязали ся добре з своїх ріль. Публики було небогато, а головно не дописала провінция, хоч дохід з представленя призначено на так благородну цїль, як »селяньска бурса« в Бережанах.

— **З краєвого видїлу.** На місце члена кр. видїлу Меч. Онишкевича, який виїздить за відпусткою на місяць серпень, покликано заступника п. Яна Тшецецкого до веденя санїтарного бюра.

— **Вінчанє** п. Модеста Горницкого, укінченого богослова, з п-ною Мариєю Йоанною Паславскою відбуде ся дня 4. серпня с. р. о 8. годинї вечер в парохіяльній церкві в Яворові (почта і ст. тел. в місци, зел. ст. Судова Вишня). — Вінчанє п. Івана Гамерского, укінченого богослова з п-ною Стефанією Сїмянович відбуде ся дня 28. с. м. в Монастирци (почта Лїско, зел. ст. Лїско-Лукавиця).

— **Гради** в Тернопільщини — як нам звідтам пишуть — понищили дня 21. с. м. богато незжатого збіжа. Град, величини волоского оріха, почав падати коло год. 4. пополудни. Села Кипячка, Застїнка, Товстолуг, Гаї коло Тернополя, Березовиця велика, Настасів не будуть мати жнив в сїм роцї. З жита і пшеницї лишили ся стовбурі, ячмена і гречки підуть на пашу, де був посїяний горох, там зеленїє трава. Навіть коноплї і картофлї понищені. Нарід ходить безрадно по полях. Надїя на прекрасні жнива, які заповідали ся в сїм роцї, пропали. Не обійшло ся без жертв в худобі і людях.

З Янова коло Теребовлї доносять, що дня 21. с. м. о 8. год. вечером навістив цїлу околицю град, якого люди давно не памятають. Збіже зовсїм знищене, трава витолочена і змішана з болотом так, що навіть худоба не хоче єї їсти. Щасливий той, що перед градом зібрав кілька снопів збіжа, бо два дни перед тим почали ся жнива. В хатах повибивав град всї шиби у вікнах, звернених на північ і на захід.

Того самого дня коло 6. год. вечером упав великий град на північ від Станиславова і наніс величезні шкоди. Градова хмара захопила також одним крилом північну часть міста Станиславова. В самім містї звіяла ся тодї грізна буря.

— **Огнї.** Дня 24. с. м. знищив огонь 33 господарств в Вишнївчику коло Підгаєць. 150 осіб остало без кусника хлїба. Завязав ся ратунковий комітет, на якого чолї станув радник суду Заградник. Краєвий видїл прислав на погорільцїв 330 К. — В Риманові згоріли оноді 3 господарства, а в сусїднім селї Посадї долїшній 19 домів. Шкода виносить 73.700 К. Причиною огню були дїти, що бавили ся сїрниками. — В Східници згорів дня 20. с. м. нафтовий закоп з будинками і один дім. Шкода виносить 80.000 К, а була обезпечена на 74.600 К. Огонь імовірно був підложений, тому староство передало справу судови в Дрогобичи до провіреня.

— **Кілько днів жив папа Лев XIII?** Один з терпеливих дневникарів нїмецких обчислив, що папа Лев XIII жив 34.107 днів.

не заростає; і чоловік, що втратив шкіру, не знає, як сїсти, як лягти, бо найлекший дотик до тїла викликає пекучий біль. Про се чудно думати? Але-ж і той хорий з pemphigus-ом, якого я на днях бачив у клїнїцї, півроку тому назад був також зовсїм здоровий і не сподївав ся лиха. Нї одна година здоровля не обезпечена нам. А про те хочеть ся жити, жити і бути щасливим, а се неможливо.. І навіщо любов з цїлою її поезиєю і щастєм? Навіщо любов, коли через неї стільки мук? Та невже-ж »любов« не є глумом над любовю, коли чоловік зважуєсь завдавати улюбленій жінцї такі муки, які я бачив в акушерській клїнїцї? Терпінє, терпінє без краю, терпінє в усяких видах і формах — от у чому цїле єство і цїле житє людського орґанїзму.

Небавом се терпінє стануло передо мною в реальній формі. У мене під пахою лївої руки є невеличка бородавка. Нараз вона нї з того нї з сього почала рости і болїти; я боявсь дати віру власним очам, але вона що дня все більшала і ставала чимраз більше болючою; опухлина була вже, як горіх, завбільшки. Сумнїву не могло бути: з бородавки у мене повстала саркома, та страшна меляно-саркома, яка звичайно і повстає з невинних бородавок. Як на той шафот, пішов я до нашого професора-хірурґа.

Пане професор, у мене, здаєсь... саркома на руцї — сказав я перериваним голосом.

Професор пильно подивив ся на мене.

— Ви медик 3-го курсу?

— Так.

— Покажіть вашу саркому.

Я роздяг ся. Професор зрізав ножицями тоненьку ніжку, на якій держала ся пухлина. — Ви натерли собі бородавку рукавом і більш нїчого. Возьміть собі на спомин свою саркому — добродушно всьміхнув ся він, подаючи менї невеличку мясисту грудочку.

Я вийшов засоромлений і утїшений, стидаючись своєго дитячого підозріваня. Але згодом я став помічати, що зо мною дїєсь щось злого: зявилась загальна млявість і знеохоченє до працї, апетит був лихий, мене мучила постійна спрага, я став худїти, по тїлї то тут то там почали витворювати ся нариви; мочі сходило дуже богато; я розібрав моч на цукор — цукру не найшлось. Усї симптоми вказували сильно нецукровий уплив мочі (diabetes insipidus); з тяжким чувством перечитував ся роздїл про сю недугу в учебнику Штрюмпеля: „причини нецукрового уплику мочі ще зовсїм темні. . . Більшість хорих буває молодого, або середного віку, мущини підпадають сїй недузї більше, чим жінки.... Очевидно ся хороба споріднена з цукровою хоробою; часом одна з них переміняєсь на груду. Недуга може тривати цїлі роки і навіть десятки лїт. Вилїченє з неї дуже рідке...

Я пішов до професора — терапевта. Не висловлюючи своїх підозрінь, я просто розказав йому, що дїє ся зі мною. В міру того, як я говорив, професор насуплював ся все більше.

— Ви думаєте, що в вас diabetes insipidus, різко сказав він. Се дуже гарно, що ви так ревно студиюєте Штрюмпеля: ви не забули рішучо — анї одного симптома. Желаю вам, щоб ви так само гарно розказали про діабет на іспитї. Менче куріть, більше їджте і рухайте ся та покиньте думати про діабет.

(Дальше буде.)

— **Музей Льва XIII в Карпінето.** В палаті Печіх в Карпінето, де ґр. Людвик Печі має богату збірку памяток по Сьв. Отцю, є одна кімната в такім стані і обстанові, як була в 1857. р. с. є в тім часї, коли в нїй мешкав Джіокімо Печі, тодї кардинал, а пізнїйший папа Лев XIII. Крім зелїзного ліжка до складаня, з якого на день робив ся столик до писаня, містить ся в тій кімнатї клячник і столець, на стїнї висить великий хрест, образ Матери Божої, портрет Марґарети Печі і пізнїйший портрет Льва XIII.

— **Жертви.... сонця.** Будапештеньскі дневники доносять з Требінїї в Босни: Дванацятий полк піхоти відбував онодї в часї великої спеки т. зв. »ібунґсмарш«. Жовнїри були страшно помучені, бо спека доходила до 37° Ц, та мимо сего полковник не дав нї хвильки відпочинку. Наслїдком маршу згинуло 19 жовнїрів, 40 занедужало тяжко, кількадесять легко.

— **Вперед самі спробували.** Якесь угорске товариство старало ся о дозвіл на заведенє самоїздів для перевозу прогульковцїв в Татрах. Для провіреня можливости їзди автомобілем вибрала ся дня 22 с. м. комісия технїчно-полїцийна в гори. Подорож в гору минула без пригоди, але при повороті комісиї самоїзд ударив коло Маґури о скалу і поторощив ся, а члени комісиї тяжко потовкли ся. Двох членів звихнуло ноги, один стратив кілька зубів, а машинїст зломав руку. Розуміє ся, що по таких траґічних обзоринах нема й бесїди про концесию на самоїзди.

— **З моста в воду.** В Базилеї на мостї над Реном приключила ся позавчера нещаслива пригода. Через міст їхали автомобілем дві особи. Нараз зіпсувала ся машина так, що не мож було нею анї кермувати, анї єї задержати. Автомобіль в повнім розгонї ударив о зелїзне поруче моста, зломав єго як патик і полетїв з моста в ріку. На ратунок прибули сейчас річні сторожі і витягнули з води обі особи живі, але тяжко потовчені. Самоїзду не можна було найти, мабуть поїхав долї рікою.

— **Сонет.**

Бувало хлопцем піду у лїс чорний,
У церков тиші повну і спокою,
А дивний зараз сум мене огорне
І сиві очи заходять слезою...

Бо тодї-м бачив мов крізь мраку сину,
Що крізь далекі і пусті толоки
Піду і або в чужинї загину,
Або недолї закленуть мя вроки.

Бо тодї чув я, що шляхи далекі,
Зійду і згину від страшної спеки,
Що звесь зневіра, а в серцю ховаєсь...

І лиш розпука, приятель єдиний
Піде зі мною всюда... пок' не згину,
А як загину, важко заридає...

20. VII. 1903. *Богдан Левченко.*

РОДИМЦЇ! Приготовляйте дїти до вступних іспитів до шкіл середних!

Посмертні † оповістки.

— **Петронеля Чичилович**, вдова по бл. п. Йосифі Чичиловичу, б. пароху в Ожомли, упокоїла ся по довгій і тяжкій недузї дня 22. с. м. в 75. роцї житя в домі свого сина пароха в Кобельници рускій. В. ї. п.!

Телеґрами

з дня 25. липня.

Рим. Вчера перед полуднем натовп публики перед базилїкою св. Петра був величезний. Для удержаня порядку прибув на площу ще один баталїон війска. В полудне глота ще змогла ся, бо прийшло кільканацять тисячів фабричних робітників з Риму і околицї, аби послїдний раз глянути на „папу робітників“.

Рим. Похорони тїла папи Льва XIII відбудуть ся нинї о 8. год. вечером.

Будапешт. Budap. Corr. доносить, що нинї перед полуднем в палатї угор. мінїстерства скарбу мала відбути ся конференция в справі угоди, в якій мав взяти участь також австр. мінїстер скарбу др. Бем-Ваверк, що прибув вчера до Будапешту.

Берлин. Local Anzeiger доносить, що румуньский король Кароль, по повороті президента кабінету Стурдзи, що тепер перебуває в Карльсбадї, поїде до Раґаз, а по дорозї завитає до Ішлю у відвідини цїсаря Франц Йосифа.

Софія. Болгарска аґенция телеґрафічна доносить, що кн. Фердинанд болгарский виїхав до Кобурґа з нагоди роковин смерти свого батька. До Софії поверне за 14 днїв. Дїти князя виїхали до Мурані на Угорщинї.

Конкурс.

Видїл Товариства »Шкільна Поміч« в Самборі розписує отсим конкурс на принятє 50 питомцїв до бурси св. Володимира В. в Самборі, на рік шкільний 1903/4. Принимати ся будуть ученики всїх шкіл самбірских.

Условія принятя є: 1) Ученик має бути здоровий, що ствердять оглядини лїкарскі на вступі. 2) Отець (опікун) петента зобовяже ся письменно достарчати умовлений харч в натуралїях і доплачувати 2 К місячно, або 20 К місячно в гори за цїле удержанє. 3) Кождий питомець зложить при вступленю до бурси на інвентар 2 К і викаже ся потрібною білизною, одїжию і постілию з власним ліжком. Всї питомцї обовязані користати з науки сьпіву, а після волї і умови також з науки музики, яку буде удїляти уквалїфікований до сего предмету управитель бурси п. Лука Ремеза, професор ц. к. семинариї. Питомцям не вільно поза бурсою мати жадного занятя. Видїл подбав про вигідне і здорове приміщенє учеників, вибудував перед роком новий дім о просторих, ясних комнатах, устроїв огород, та віддав надзір в руки фахового педаґоґа.

Зголошувати ся о принятє на руки о. Михайла Ортиньского, катехита ц. к. семинариї учит. до дня 15. серпня 1903.

Від Видїлу »Шкільної Помочи«.

В Самборі дня 5. липня 1903.

сьвщ. *М. Ортиньский.* *Т. Біленький.*

— **Конкурс** в цїли обсадженя 24 місць в бурсї св. Йоана Крестителя в Дрогобичи.

Принятими будуть ученики рускої народности, греко-кат. обр. будь безплатно, будь за доплатою місячною з гори від 14 до 30 К.

Питомцї одержують: поміщенє, удержанє і надзір. Кождий питомець має мати свою постіль (кромі ліжка), білє, одежу і книжки. Поданя заосмотрені в послїдне сьвідоцтво шкільне, з декляpацию висоти доплати місячної, належить вносити до видїлу на руки о. Антония Рудницкого в Дрогобичи. Речинець до 15. серпня с. р.

Видїл Бурси св. Йоана Крестителя.

В Дрогобичи 3. липня 1903.

секретар: *Володимир Чубатий.* предсїдатель: *сьвщ. П. Кмить.*

Надіслане.

Специялїст недуг **горла і грудий**

Др. ЕВГЕН ОЗАРКЕВИЧ

довголїтний лїкар клїнїчний і заведеня лїчничого в Щавници, ординує постійно **у Львові, ул. Корняктів ч. I., II пов.** (Народний Дім).

11(64-?)

„Напівник церковний“

виданий бл. п. Ігнатієм Полотнюком в Перемишли, можна набувати у тогож жени під адресою: **Катерина Полотнюк**, вдова по півци катедральнім в Станиславові, ул. Собіского ч. 50.

Цїна брошуров. прим. 4 К.
Оправного в пів-полотно 4 К 50 с.
Оправного в полотно 5 К.
Пересилка почтова 60 сот.

Всїлякі

КУПОНИ

і

вильосовані

цїнні папері

виплачує без потрученя провізиї або коштів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного.

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від I-го мая 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп. приходить о годинї	Поїзд особ. приходить о годинї	до Львова
	6·10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
	6·20	з Чернівцїв (Галацу), Чорткова, Делятина
	6·50	з Брухович, щод. від 15. мая до 13. вер. вк.
	7·35	з Самбора (по отвореню зел. Львів-Самбір)
	7·40	з Янова
	7·35	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче
	7·55	„ „ на дв. головний
	7·45	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
8·10		з Станиславова (від 1. мая до 30 вер. вкл.)
	8·15	з Сокаля, Рави рускої
1.30	8·55	з Кракова, Відня, Праги, Берлина
	.0·25	з Ряшова, Любачева
	11·15	з Станиславова (Кересмезе, Потутор)
	1·10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава
	1·25	з Янова
2·15		з Підволочиск, Копичинцїв на дв Підз.
2·30		„ „ на дв. голов.
	3·14	з Брухович (15. мая до 13 вер. в нед. і сьв.
	4·35	з Стрия, Самбора, Сколього (1/5 – 30/9)
	5·06	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
	5·30	„ „ „ на дв. голов.
1·40	5·40	з Чернівцїв, Іцкан
	5·50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина
	5·55	з Белзця, Сокаля, Любачева
Ніч		
	8·04	з Брухович (17 мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
	8·25	з Брухович (15. мая до 15 вер. в нед. і сьв.)
	9·12	з Брухович (від 1. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)
12·20	9 20	з Чернівцїв, Букарешту
	9·25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)
8·40		
2·31	9·50	з Кракова, Відня, Берлина) Ясла, Риманова
	10·00	з Самбора, Сянока (по отвор шляху Львів-Самбір)
	10·07	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
	10·02	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.
	10·20	„ „ „ на дв. голов.
	10·40	з Лавочного (Пешту), Хирова, Калуша
	3·09	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче
	3·30	„ на дворець головний

Поїзд посп. відходить о годинї	Поїзд особ. відходить о годинї	зі Львова
	6·22	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор
1·50	6·30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
2·04	6·43	„ „ „ дв. Підзамче
	6·45	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича
8·25		
2·50	8·35	до Кракова (Відня, Праги), Берлина
	9·05	до Лавочного, Хирова, Калуша
	9·15	до Янова
	9·25	до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)
	9·40	до Белзця, Сокаля, Любачова
2·40	10·35	до Чернівцїв, Потутор, Делятина
	10·57	до Тернополя, Потутор, дв. Підз.
	10·40	„ „ дв. гол.
	1·14	до Янова від 17. мая до 13. вер в нед і сьв
	1·55	до Пустомит 1. черв. до 13. вер. в нед. і сьв.
	2·10	до Брухович від 17 мая до 13. вересня в недїлї і сьвята
	3·05	до Стрия. Сколього від 1. мая до 30. вер.
	3·15	до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.
	3·25	до Ряшева, Любачева
	3·30	до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.
	3·40	до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)
Ніч		
	6·05	до Станиславова, Жидачева
12·45	6·15	до Кракова Відня, Берлина, Варшави)
	6·30	до Янова від 17 мая до 13. вер. буден. дни а від 1/5 до 16/6 і від 4/9 до 30/4 1904. щоденно
	6·40	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
	7·10	до Сокаля і Рави рускої
	7·20	до Перемишля від 1. мая до 31. жовтня
	8 14	до Брухович (17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)
	9·00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець
	9·20	„ „ дв. Підзамче
	9·55	до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.
2·51	10·42	до Іцкан, Чорткова
	10·55	до Кракова, Відня, Варшави, Праги
	11.00	до Підволочиск, Бродів дв. головний
	11·24	„ „ дв. Підзамче
	4·10	до Кракова, Відня, Праги, Самбора
	5·50	до Брухович від 17. мая до 13. вер. щод.

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6. години вечером до 5. години 59 мінут рано.

Час середно европейский ріжнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12, год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць державних (ул. Красїцких ч. 5.) удїляє пояснень в справах зелїзничих, продає білєти всякого рода і розклади їзди.

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский.** З друкарнї В. А. Шийковского.